

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาการบริหารจัดการยาฉีดยาอินสุลิน ของสถานบริการสาธารณสุขในจังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณร่วมกัน มีรายละเอียดวิธีการศึกษา ดังนี้

การศึกษาเชิงคุณภาพ

ประชากร

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาเชิงคุณภาพ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 38 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารเวชภัณฑ์ระดับจังหวัด คณะกรรมการจัดหาเวชภัณฑ์ร่วมกัน คณะกรรมการติดตามและพัฒนาระบบบริหารเวชภัณฑ์ และคณะทำงานเสนอข้อมูลคุณภาพด้านยา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงคุณภาพ มีจำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากประชากรเป้าหมาย เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการ โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นคณะกรรมการทั้ง 4 ชุด จำนวน 2 คน
2. เป็นคณะกรรมการมากกว่า 1 ชุด จำนวน 4 คน
3. เป็นคณะกรรมการเพียงชุดเดียว จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกคณะกรรมการบริหารเวชภัณฑ์ระดับจังหวัด คณะกรรมการจัดหาเวชภัณฑ์ร่วมกัน คณะกรรมการติดตามและพัฒนาระบบบริหารเวชภัณฑ์ และคณะทำงานเสนอข้อมูลคุณภาพด้านยา เกี่ยวกับบริบทของการบริหารจัดการยาฉีดอินสุลิน ระหว่างสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ไปยังโรงพยาบาลลำพูน โรงพยาบาลป่าซาง โรงพยาบาลลี่ โรงพยาบาลบ้านโฮ้ง โรงพยาบาลทุ่งหัวช้าง โรงพยาบาลแม่ทา และโรงพยาบาลบ้านธิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ด้วยการจัดหมวดหมู่และเชื่อมโยงความหมายของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมารวมกันเพื่อหาข้อสรุป

การศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากร

การศึกษาเชิงปริมาณทำการศึกษาจากประชากรเป้าหมาย มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 50 คน ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการบริหารเวชภัณฑ์ระดับจังหวัด คณะกรรมการจัดหาเวชภัณฑ์ร่วมกัน คณะกรรมการติดตามและพัฒนาระบบบริหารเวชภัณฑ์ และคณะทำงานเสนอข้อมูลคุณภาพด้านยา รวมทั้งสิ้น 38 คน
2. เกสัชกรที่ปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลลำพูน โรงพยาบาลป่าซาง โรงพยาบาลลี้ โรงพยาบาลบ้านโฮ้ง โรงพยาบาลทุ่งหัวช้าง โรงพยาบาลแม่ทา และโรงพยาบาลบ้านธิ รวมทั้งสิ้น 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ รวมถึงผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ได้ข้อความครอบคลุมเนื้อหา และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการบริหารเวชภัณฑ์ระดับจังหวัด คณะกรรมการจัดหาเวชภัณฑ์ร่วมกัน คณะกรรมการติดตามและพัฒนาระบบบริหารเวชภัณฑ์ และคณะทำงานเสนอข้อมูลคุณภาพด้านยา ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง รายได้ต่อเดือน อายุราชการ สถานที่ปฏิบัติงาน และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งกรรมการ

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการในกระบวนการบริหารจัดการยาฉีดอินสุลิน ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 64 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามที่ให้เลือกตอบ 2 คำตอบ (Dichotomous scale) และให้เติมคำตอบ จำนวน 2 ข้อ

2. แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับเก็บข้อมูลจากเภสัชกรผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลลำพูน โรงพยาบาลป่าซาง โรงพยาบาลลี้ โรงพยาบาลบ้านโฮ่ง โรงพยาบาลทุ่งหัวช้าง โรงพยาบาลแม่ทา และโรงพยาบาลบ้านธิ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อายุราชการ ประสบการณ์ในการจัดซื้อเวชภัณฑ์ และสถานที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการในกระบวนการบริหารจัดการยาฉีดอินสุลิน ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามที่ให้เลือกตอบ 2 คำตอบ (Dichotomous scale) และให้เติมคำตอบ จำนวน 2 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ

แบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย เภสัชกรผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการเวชภัณฑ์ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน 1 ท่าน โรงพยาบาลชุมชน 1 ท่าน และอาจารย์ประจำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตจำนวน 1 ท่าน

ในการวิเคราะห์หาความตรงตามเนื้อหา นำข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา ผู้ศึกษาได้กำหนดให้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาให้มากกว่า 0.80 (David, 1992) ได้ดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม ชุดที่ 1 เท่ากับ 0.95 และแบบสอบถาม ชุดที่ 2 เท่ากับ 0.96 นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและนำไปใช้จริง

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

นำเครื่องมือที่ผ่านการวิเคราะห์หาความตรงตามเนื้อหาเรียบร้อยแล้วไปทดสอบหาความเที่ยง ดังนี้

แบบสอบถาม ชุดที่ 1 นำไปทดสอบหาความเที่ยงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับประชากรที่ศึกษา ที่จังหวัดน่าน จำนวน 24 คน ผลที่ได้นำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์

แบบสอบถาม ชุดที่ 2 นำไปทดสอบหาความเที่ยงกับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายกับประชากรที่ศึกษา ที่จังหวัดน่าน จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยกำหนดให้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่า 0.70 เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่มีการพัฒนาขึ้นมาใหม่ โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) (Burn, N. and Grove, SK, 1997) คำนวณหาค่าความเที่ยงซึ่งได้ค่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.79

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการยาฉีดอินสุลิน วิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการจัดหมวดหมู่และเชื่อมโยงความหมายของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมารวมกันเพื่อหาข้อสรุป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

1. ทำหนังสือขอความเห็นชอบ จากคณะกรรมการพิทักษ์สิทธิตัวอย่างของหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พิจารณาให้ความเห็นโดยนำเสนอโครงการค้นคว้าแบบอิสระพร้อมรายละเอียดเครื่องมือ แบบให้คำยินยอม และวิธีการศึกษา
2. ชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอนของการศึกษา อธิบายให้เข้าใจว่าการศึกษาในครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ จะยินยอมเข้าร่วมในการศึกษาหรือไม่ก็ได้ โดยสามารถถอนตัวได้ในระหว่างทำการศึกษาตลอดเวลา ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเก็บเป็นความลับ โดยจะนำมาประมวลผลในภาพรวมไม่สามารถสืบค้นได้ว่าเป็นบุคคลใด และจะนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น
3. ผู้ที่ยินดีให้ความร่วมมือ จะลงนามไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในหนังสือแสดงความยินยอม หลังจากนั้นผู้ศึกษาจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดลำพูน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลลำพูน โรงพยาบาลชุมชน 6 แห่ง ในจังหวัดลำพูนเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมแนบหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดเวลาขอรับแบบสอบถามคืนหลังจากแจกแบบสอบถามแล้ว 2 สัปดาห์ และติดตามขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ในรายที่ไม่ได้แบบสอบถามคืน ผู้ศึกษาได้นัดวันเพื่อรับแบบสอบถามใหม่อีก 1 สัปดาห์
3. ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการบริหารเวชภัณฑ์ระดับจังหวัด คณะกรรมการจัดหาเวชภัณฑ์ร่วมกัน คณะกรรมการติดตามและพัฒนาระบบบริหารเวชภัณฑ์ คณะทำงานเสนอข้อมูลคุณภาพด้านยา ตามแบบสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์
4. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของคำตอบและนำเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์มาถอดความและเรียบเรียงเนื้อหา

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน โรงพยาบาลลำพูน โรงพยาบาลชุมชน 6 แห่ง ในจังหวัดลำพูน รวมทั้งสิ้น 8 แห่ง

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ระหว่างเดือนเมษายน - กันยายน 2550